

Roiha

29.1.2013

3/2013

Kunnanhallituksille ja kuntayhtymille

Työsuojeluvaltuutetun ajankäyttöä ja ansionmenetyksen korvausta koskevan sopimuksen soveltaminen

Yleistä

Työsuojeluvaltuutetun ajankäyttöä ja ansionmenetyksen korvaamista koskevasta sopimuksesta neuvoteltaessa sovittiin, että tarkempi sopimuksen soveltamista selventävä osapuolten yhteisesti valmisteleva yleiskirje lähetetään kunnille ja kuntayhtymille viimeistään keväällä 2013 ennen kuin seuraavan toimikauden 2014–2017 työsuojelun yhteistoimintaorganisaatioiden valintoja aletaan valmistella ja sopia uuden valittavan työsuojeluhenkilöstön toimintaedellytyksistä (KT:n yleiskirje 32/2011).

Kunnallinen työmarkkinalaitos ja pääsopijajärjestöt ovat neuvotelleet näistä soveltamisohjeista ja saavuttaneet niistä yksimielisyyden.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävät ja asema

Kunnallisen alan työsuojelun yhteistoimintasopimuksen 8 §:ssä viitataan työsuojeluvaltuutetun tehtävien osalta työsuojelun valvontaa ja työpaikan työsuojeluyhteistoimintaa koskevan lain (44/2006) (myöh. valvontalaki) 31 §:ään, jonka mukaan työsuojeluvaltuutetun tehtävänä on perehtyä työpaikan työympäristöön ja työyhteisön tilaan, työsuojelusäännöksiin, osallistua työsuojelua koskeviin tarkastuksiin ja asiantuntijan tutkimuksiin sekä osaltaan kiinnittää edustamiensa työntekijöiden huomiota työn turvallisuutta ja terveellisuutta edistäviin seikkoihin. Työsuojeluvaltuutettu edustaa työpaikan työntekijöitä käsiteltäessä valvontalain 26 §:ssä ja työsuojelun yhteistoimintasopimuksen 3 §:ssä tarkoitettuja asioita sekä muissa erityislaeissa yhteistoiminnassa työnantajan kanssa käsiteltäväksi säädettyjä asioita ja suhteessa työsuojeluviranomaisiin.

Mikäli työsuojeluvaltuutetulle ei voida vapautuksen suuren määrän vuoksi järjestää normaaleja työtehtäviä, voidaan hänelle osoittaa esimerkiksi muuta työsuojeluun liittyvää työtä (ajankäytösopimus 4 §). Työpaikan johdon ja lähimmän esimiehen tehtävänä on tältä osin arvioida, minkälaiset työtehtävät voivat tulla kyseeseen.

yleiskirje1303mr-työsuojeluvaltuutetut.docx

Roiha

29.1.2013

3/2013

Työsuojeluvaltuutetun tehtävissä korostuu asiantuntijarooli edustettavana olevan henkilöstön työsuojelu-, työhyvinvointi- ja työturvallisuuskysymyksissä. Varsinaiset konkreettiset toimenpiteet toteutetaan linjaorganisaatiossa kulloistenkin johto- ja esimiesvastuiden puitteissa.

Työsuojeluvaltuutetun edustettavien lukumäärän määräytyminen

Edustettavien lukumäärässä huomioidaan vakinaisessa palvelussuhteessa olevan henkilöstön lisäksi tilapäisessä, määräaikaisessa ja osa-aikaisessa palvelussuhteessa ajankäytöstä sopimisen hetkellä olevat henkilöt (kts. KT:n yleiskirje 32/2011). Kun henkilöstön määrässä tapahtuu oleellisia muutoksia, tarkistetaan ajankäyttöä vastaamaan muuttunutta tilannetta.

Valvontalain 29 § 1 mom. mukaan työpaikalla, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään kymmenen työntekijää, työntekijöiden on valittava keskuudestaan työsuojeluvaltuutettu ja tälle kaksi varavaltuutettua edustajikseen. Työpaikan toimihenkilöasemassa olevilla työntekijöillä on oikeus valita keskuudestaan heitä edustava työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua.

Mikäli työsuojelun yhteistoimintasopimuksen 5 §:ssä tarkoitetut toimihenkilöt eivät käytä oikeuttaan valita omaa työsuojeluvaltuutettua, he voivat osallistua määritellyn toimialueensa työntekijäasemassa olevan työsuojeluvaltuutetun valintaan. Näissä tilanteissa myös heidät huomioidaan edustettavien lukumäärää laskettaessa, kun tehdään sopimusta työntekijäasemassa olevan työsuojeluvaltuutetun ajankäytöstä.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoitamiseen käytettävä aika

Vapautusaika voidaan sopia kiinteänä vapautuksena ja erityistarpeeseen perustuvana määräaikaisena vapautuksena.

Kiinteän vapautuksen perusteena käytetään edustettavana olevien työntekijöiden/viranhaltijoiden lukumäärää kerrottuna paikallisten olosuhteiden mukaan määriteltävällä luvulla 0,12–0,22 neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa kohti. Kertoimesta sovitaan paikallisesti. Kertoimen valinnan perusteena voidaan käyttää edustettavana olevan henkilöstön töihin ja tehtäviin liittyviä vaara- ja kuormitustekijöitä sekä työtehtävien suorittamisen aiheuttamaa vaaraa terveydelle.

Vapautuksen tuntimäärä viikkoa kohden saadaan seuraavalla laskukaavalla:

edustettavien määrä x sovittu kerroin

4

Kunta-alalla tehdään monenlaisia töitä ja samalla työsuojeluvaltuutetulla saattaa olla edustettavanaan esimerkiksi hallinnollisissa töissä, opetusalan töissä, teknisten alojen töissä sekä hyvinvointipalvelujen tuottamiseen liittyvissä töissä olevia työntekijöitä. Eri työtehtävien vaara- ja kuormitustekijät

tulee ottaa huomioon, kun sovitaan kertoimesta. Käytännössä tämä voi tapahtua siten, että ajankäyttölaskelmassa työsuojeluvaltuutetun edustamien eri työntekijäryhmien erilaiset haitta-, vaara- ja kuormitustekijät otetaan huomioon yhdessä valittavassa kertoimessa. Mikäli tästä ei päästä yksimielisyyteen, ajankäyttö määritellään työntekijäryhmittäin eri kertoimilla ja kokonaisajankäyttö saadaan laskemalla osiot yhteen.

Mikäli ajankäyttösopimuksen 7 §:n mukaisesti on sovittu työsuojeluvaltuutettuna toimivan opettajan opetusvelvollisuuden huojentamisesta, opetusvelvollisuuden huojennus on noin 2/3 määritellystä kiinteästä vapautuksesta. Kokonaistyöajassa olevan opetushenkilöstöön kuuluvan toimiessa työsuojeluvaltuutettuna, vähentää työsuojeluvaltuutetun tehtävään varattavaksi sovittu aika sekä viikoittaisten oppituntien määrää että viikoittaista muuhun työhön käytettävää aikaa oppituntien määrän ja toimistotyöajan mukaisessa suhteessa.

Erityistarpeeseen perustuvan määräaikaisen vapautuksen tarkoituksena on mahdollistaa tilapäisten tarpeiden huomioiminen työsuojeluvaltuutetun ajankäytössä ilman, että kiinteää ajankäyttöä tarvitsee muuttaa määräajaksi. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi laajat organisaatiomuutokset, isot kehittämishankkeet, olennainen vuokratyövoiman käyttö tai henkilöstön työhyvinvointia vaarantavat tilapäiset erityiskysymykset, kuten esimerkiksi yhteisen työpaikan tai yhteisten vaarojen työpaikkojen toiminnassa ilmenevät vaaratilanteet.

Työsuojeluvaltuutetun ansionmenetyksen korvaus

Työsuojeluvaltuutetulle ei saa tehtävästään aiheutua ansion menetystä. Ansion menetys lasketaan sen mukaan, mitä työsuojeluvaltuutettu olisi ansainnut varsinaisesta työstään sinä aikana kun hän hoitaa työsuojeluvaltuutetun tehtävää. Milloin tätä ansiota ei voida arvioida, käytetään perusteena vastaavana aikana samasta tai lähinnä samasta työstä suoritettua keskimääräistä tuntiansiota (ajankäyttösopimus 6 §, valvontalaki 35 §) .

Kokonaan työstä vapautetun työsuojeluvaltuutetun tehtäväkohtainen palkka määräytyy siten kuin tehtävistään kokonaan vapautetun luottamusmiehen palkasta on määrätty. Kokonaan työstä vapautetulla kuukausipalkkaisella työsuojeluvaltuutetulla tehtäväkohtainen palkka on 1.2.2013 lukien vähintään 1 887 € kuukaudessa (Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus, VII luku, 9 §). Vastaavasti tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen (TTES) soveltamispiirissä olevan työsuojeluvaltuutetun ansionmenetys korvataan siten kuin TTES:n 72 § 1 mom:ssa on sovittu.

Työsuojeluvaltuutetun palvelussuhteen ehtoissa noudatetaan niitä sopimusmääräyksiä, joita häneen sovelletaan varsinaisessa tehtävässään. Kokonaan työstä vapautetun työsuojeluvaltuutetun ns. hallinnolliseksi esimieheksi määrätään paikallisen harkinnan mukaan esimieskuntaan kuuluva.

Roiha

29.1.2013

3/2013

Erilliskysymyksiä

Jaksotyössä olevan työsuojeluvaltuutetun vastaanottoajan tulee näkyä työvuoroluettelosta.

Opettajatyösuojeluvaltuutettuja koskeva aikaisemman ajankäyttö sopimuksen mukainen tuntipalkkiokatto (11,75 €) on poistunut lopullisesti.

Työsuojeluvaltuutetun vuosittain työsuojelutoimikunnalle tai vastaavalle edustukselliselle yhteistoimintaelimelle laatimasta toimintansa raportoinnista ei saa käydä ilmi sellaisia yksilötietoja, joista yksittäinen työntekijä on mahdollista tunnistaa.

Työnantajan ja työsuojeluvaltuutetun sekä varavaltuutettujen on käsiteltävä koulutustarvetta ja järjestelyjä kahden kuukauden kuluttua valinnasta. Koulutuksesta ei saa aiheutua työsuojeluvaltuutetulle ja varatyösuojeluvaltuutetuille kustannuksia ja kouluttamisen on tapahduttava työaikana (valvontalain 33 § 1 ja 2 mom.). Koulutustoiminnan suunnitelmallisuus voidaan varmistaa esimerkiksi valmistelemalla yhteisesti asiaa koskeva suunnitelma.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävanhoidon aikana on huolehdittava työsuojeluvaltuutetun varsinaisen työnsä ammattitaidon ylläpitämisestä vastaavalla tavalla kuin muun henkilöstön kohdalla tapahtuu.

Työsuojeluvaltuutetun työajan ulkopuolella suorittamista välttämättömistä tehtävistä maksetaan 1.1.2014 lukien korvaus, joka vastaa hänen säännöllisen työajan palkkaansa. Vanhaan ajankäyttö sopimukseen sisältyntä viittausta valtion komiteoiden kokouspalkkioihin ei enää sovelleta.

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

Työmarkkinajohtaja

Markku Jalonen

Tutkimuspäällikkö

Margareta Heiskanen